

GAZETA LITERARĂ

Anul V, nr. 9 (207) - joi 27 februarie 1958

ORGAN SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

8 pagini 50 bani

O PROBLEMĂ VITALĂ: CONTEMPORANEITATEA

Tovarăși,

Ne-am adunat aici pentru a discuta cu seriozitate o problemă vitală a literaturii noastre: modul în care se reflectă realitatea revoluționară în literatura noastră nouă. Vreau de la început să precizez că cele ce urmează nu constituie, în cel mai fericit caz, decât un punct de plecare pentru o discuție care ea singură poate fi o încercare de a cuprinde totalitatea fenomenului. Problema actualității este prea vastă, are prea multe aspecte pentru a încerca măcar să le abordez din toate. Problema se pune deci, în această discuție, ca prin clarificarea și confruntarea punctelor de vedere să ajungem la o concluzie cât mai cuprinzătoare, mai exactă și mai ales mai eficientă.

CONTEMPORANEITATE ȘI TEMATICA ACTUALĂ

Trebue să începem, cred, printr-o delimitare a sferei actualității de aceea contemporaneității, care mi se pare mai largă. Aș numi contemporaneitate capacitatea unor scriitori de a fi expresia epocii lor. Modul de a vedea, de a înțelege, de a exprima, ar constitui gradul de contemporaneitate al unui scriitor. Un scriitor există și se definește în raport nu numai cu talentul său ci și cu contemporaneitatea sa fiindcă — se știe — nu toți scriitorii care coexistă fizic, care aparțin biologic unei perioade sînt contemporani, nu toți sînt, în aceeași măsură, ai vremii lor. Așadar, contemporaneitatea ar cuprinde nu numai tematica actuală, în cazul nostru tematica conștruirii socialismului, ci și romanul istoric. După cum, multe romane istorice nu sînt contemporane. După cum multe opere cu tematică actuală pot să nu fie contemporane. Nu mai e de mult un secret pentru nimeni că adevărul romanului istoric nu e decât una din modalitățile de a debata chestiunile importante ale vremii tale, de a privi trecutul din o anumită perspectivă înedită oferită de poziția contemporană pe spirala istoriei. Orice epocă sensibilizează anumite probleme și creează

o optică specială care caută și descoperă în trecut anumite lănoare sau aspecte. Știm cu toții că pașoptiștii exaltau trecutul pentru a redescoperi patriotismul contemporanilor și a lichida astfel lănoarea apăsătoare socială și națională. Pentru Odobescu problema principală era stigmatizarea tramei, iar Hașdeu, prin „Razvan și Vidra”, lovea în conservatori și agita — ca a fi alții — chestiunea agrară. Nu e cazul să intrăm în amănunte, acestea fiind lucruri cunoscute. Le amintim doar pentru a sublinia un fenomen care mi se pare normal, firesc, și a cărui soluție este în prezent.

În zilele de 21 și 22 februarie a.c. s-a avut loc ședința plenară a Comitetului Uniunii Scriitorilor din R.P.R. consacrată problemelor referitoare actualității în literatura contemporană. Reproducăm în acest număr referatul ținut de tov. Paul Georgescu în numărul următor vom publica o dare de seamă asupra lucrărilor plenare.

nume că după Eliberare, după ce clasa muncitoare a cucerit puterea în stat, anumiți scriitori au simțit nevoia de a reinterpretă trecutul în lumina marxism-leninismului și a propriei lor experiențe de viață. Ca todeauna după mari traumatisme colective, după evenimente excepționale de grave, colectivitatea simte nevoia de a medita asupra trecutului, de a înțelege cauzele care au dus la marile cuceriri și transformări pe care le-a trăit.

Ajunși pe un punct al spiralei care oferă o perspectivă necunoscută de largă a istoriei, anumiți scriitori au fost tentați să mediteze asupra trecutului, să-l evoce pentru a ne face să înțelegem mai bine prezentul.

Lupta pentru actualitate nu presupune o altitudine ostilă față de romanul istoric. Este firească și demnă de stimă încercarea unor scriitori de a reînvia trecutul eroic al poporului nostru, de a înțelege sensul unor evenimente cruciale pentru noi, români. Dar trebuie făcute câteva precizări. Toată lumea este de acord că nici o carte idilică, schematică sau pur și simplu

proastă, despre actualitate, nu va primi dispensă tematică. Dar nu e oare necesar să tratăm cel puțin cu aceeași lipsă de indulgență romanele istorice proaste? Sau acelea care, mimînd modele ilustre, nu aduc nimic nou despre natura umană, nu constituie o contribuție la înțelegerea psihologică a istoriei, nu fac o reală educație patriotică. De ce să tipărim asemenea cărți proaste sau mediocre care se apără de critica literară ca sepie, improprie din sute de pagini deodată o neagră plictiseală. Iar dacă asemenea cărți vor mai apare, totuși, trebuie să le spunem acestor autori tristul adevăr: domnilor, scrieți prost. Cruța-ne hirtia. Cruța-ne timpul! Există însă și o tendință care ar putea fi numită evaziune în trecut sau exotismul istoric. Scriitorii talentați, care alături de noi despre prezent, almeacă în goluri istorice, au trecut de Letopiseții și alerghi spre paleolitic. Cauzele acestei tendințe sînt variate, de la caz la caz, și orice generalizare pripită ar fi condamnabilă. Dar nici nu putem lăsa ca scriitorii talentați să alunee în istorie ca într-un somn în care voievozii sînt morți, problemele închise și clasate. Avem nevoie de talentul și energia lor pentru rezolvarea problemelor noastre.

Un scriitor spunea într-un interviu publicat în „Gazeta literară”, că poți

Paul Georgescu

(Continuare în pag. 6)

ION MURARI

„1907” (fragment)

ALEGĂTORUL

Ca primăvara asta timpurie
Ție inima, ca soarele-n livezi.
Întia oară tu acum votezi.
Feciorul meu, și-o faci cu voioșie.

Pe cel ales, cu firea lor cinstită,
Tu-l știi că-ești dirzi și sînt neprihăniți.
Nu-s deputați de oligarhi nămiți
Deprîși cu sinecură și cu mită:

Ci tinărul vîslar ce-și soarbe vîaga
Din glia-acestei noi orînduirii.
In ochii lui zimbește țara-ntreagă,

Ca-n razele visate fericii,
Pe care o rîvnim din bunu-strîbnici:
S-alegem din nord pe cei mai buni.

Camil Baltazar

SCRITORUL ȘI ALEGERILE

Problema actualității literaturii poate fi discutată sub multiple aspecte. Să legăm însă această problemă de cea concretă, lată de exemplu, alegerile care vor avea loc peste cîteva zile.

Care sînt raporturile dintre acest eveniment și literatură?

Revenind la munca scriitorului, să reamintim limitele desfășurării ei. Există, firește, munca de redactare care este cuprinsă precis în orele de scris, la masa de lucru, dar ea nu este decât un rezultat al unei îndelungi elaborări care nu cunoaște un program precis și nici momente mai inferioare sau mai slabe de aplicare. Elaborarea aceasta este un proces continuu care-l însoțește pe scriitor, am putea spune într-o operație secundară și perpetuă. Tot ceea ce a trăge pe scriitor din realitate la parte la alcătuirea acestui imens depozit de material. Lucrurile care aparent n-avă adevărat un interes local și o importanță capătă de mult ori în procesul de construcție o însemnătate deosebită, ele aducînd o încadrare, un răspuns de valoare de care se va rezimîi întreaga creație. Ceea ce pare banal, sters de cotidian, pentru scriitor e de multe ori fundul fosilor pentru reșchul deosebit al caracterelor și evenimentelor. Numai în acest fel realismul devine autentic și înțelesibil.

Între prietenii între popoare capătă semnificații istorice pe care trecutul nu le-a atîns. Și aceasta în toate culturile lumii. E grăitoare prietenia sărbătorească pe care țara noastră și-a făcut-o delegații poporului maghiar, sub semnul păcii și internaționalismului socialist.

Îată de ce mi e pare monstruos cînd mă auz că în lume există încă oameni care rămîn surzi și orbi la îndemnul subtil al celor care nu văzeară decît bunătatea și fericirea tuturor. Poeții din lumea întreagă, în ceasul acesta hotărînd năcea trebuie să ne fie scumpă! Nu ostentiv...

Eugen Barbu

INSEMĂNĂRI

DICTIONAR LITERAR

Se pune la cale, într-o editură, un Dicționar literar. Lucrări de același fel au apărut numeroase în alte țări și au avut acolo și continuă să aibă o semnificație deosebită.

ficăție pe care opera pregătită la noi trebuie s-o aibă în vedere. Dicționarul literar, în forma unor culegeri de biografii sau în aceea a unor însușiri cronicești de date privitoare la opere, uneori însoțite de comentarii filologice sau istorice, au alcătuit prima formă a istoriei și criticii literare. Înainte de a se ajunge la istoria și critica literară modernă, adică la disciplinele care studiază operele și autorii în legătura lor evolutivă și în dependența lor de întreaga dezvoltare a societății, apoi în valoarea și mijloacele lor artistice, studii și curiozități de literatură au trebuit să se mulțumească cu inventare mai mult sau mai puțin erudite de opere și autori, însoțite de unele comentarii. Așa s-a procedat la sfîrșitul antichității în operele bibliotecarilor din Alexandria și Pergam, în ultimele secole ale Imperiului Roman, în Evul Mediu creștin și în epoca Renașterii. Aceste opere, cataloge de bibliotecă, așa-zise canoane, indice și didascalii, culegeri biografice, apoi elogi academice și panegirice au transmis datele care au intrat în sintezele istorico-literare mai noi. Toate aceste lucrări ale erudiției au slujit ca lăzoare ale cercetării, care și-a schimbat fundamental fața îndată ce științele literare au început să lucreze cu categoriile istorice și estetice mai noi. Critica și istoria literară modernă, în felul în care le înțelegem astăzi, sînt de fapt creații ale secolului al XIX-lea, produse ale istorismului și acestui secol și ale înțelegerii formate în romantism despre individualitatea operelor de artă.

Se înțelege că, odată cu apariția și dezvoltarea acestor discipline, interesul vechilor indice literare a scăzut. Cunoașterea unor opere sau a unor autori, desprîși din seria lor istorică, este o cunoaștere incompletă. Niciodată informația unui dicționar nu va putea înlocui înțelegerea mult mai adîncă, mijlocită de expunerea istorică, în sintezele ei, mai cu seamă, în monografiile ei istorico-literare. Totuși, mai ales faptul că atitudine istorică modernă cere punerea în relație a unui număr imens de fapte literare, pentru priceperea firească din ele, a refăcut însemnătatea dicționarilor literare. Nimeni nu poate săpînă astăzi, după evoluția milenară a literaturii și după pîtrunderea în circuitul ei mondial a creației din toate țările lumii, întreaga materie de opere și autori a

Tudor Vianu

(Continuare în pag. 6)

VITRINA

MIHU DRAGOMIR:

„Oda pămîntului meu”

Autorul recită o amplă „poemă română”, imprumutată seva peisajelor săbatice, asocînd-o cu azurul unui cer curat, pentru a tălmăci slămiștinte trezite de contemplația tabloului patriei. Mihudragomir năzuiește să cuprîndă exhaustiv universul pămîntului nostru — „Dunărea”, „Cîmpul”, „Dealuri”, „Munți”, „Așezări”. După pînda neîntrecutei „Cîntări a României” de Alecu Russo, „Oda pămîntului meu” redă un ecou al bucurîmilor și al doinelor, proslăvește triumful unor zări senine care înfrumusețează chipul patriei contemporane.

Autorul „Odei fulgerelor” evocă și de astă dată imensitățile spațiale și localizarea concret obiectului venerației sale: poporul eliberat, creator al trecutului și faur binecuvîntat al viitorului fericii. Sentimentele poetului transfigurează deopotrivă și cerul și pămîntul. El deslușește un alfabet al apelor, al zvonurilor străvechi aduse pe aceeași tîrmuri de datini și obiceiuri trecute din generație în generație. El descifrează „în nisipuri, în sălcii și în anafoare” balade vechi, cu sensuri eroice și generoase, cu tradiții de libertate și credință într-o dreptate socială. Legînd trecutul cu prezentul, admirînd cîmblime îndrăznețe pe care s-a ridicat urmașul contemporan al strămoșului scit, poetul se vrea un temerar corăbier care, romantic și visător, cucerește lumea „afîndînd nemărginirea” „sau magelan care-nfruntă și-nconjoară omenirea”. Panorama patriei creează impresia unei desfășurări de forțe și trumfuri, de energii și elanuri neistovite. Rodnicia pămîntului, ca și avuția minerală, sînt văzute din lumina acelei dimineți către

Miron Drăgu

(Continuare în pag. 6)

HORIA STANCU:

„Cezar Petrescu”

Deși plină de rezistență literaturii dintre cele două războaie, romanul este încă puțin cercetat, conținînd să reprezinte o zonă vigilență care-și așteaptă exploatarea. Faptul pare nefiresc dacă ne gîndim ce bogată experiență artistică ascunde această epocă de maturizare a prozelor românești. Și totuși expedițiile sînt destul de rare, ca și cînd ar fi de învin o adevărată climă polară.

De curînd, străbînd în imaginarele ceturi, a apărut cartea lui Horia Stancu despre Cezar Petrescu. E o nouă contribuție la istoria romanului nostru modern și actual, care sintetizează opera unuia dintre cei mai fecunzi scriitori din ultimele trei-patru decenii. După descrierea principalelor volume, autorul studiului se oprește mai îndelung asupra tipologiei. Varietatea balcanică a tipurilor (moșieri, burghezi, țărani, intelectuali, politicieni, slujbași etc.) este explicată prin concepția scriitorului despre roman, ca opera de investigație orizontală. Horia Stancu accentuează ideea de frescă, de galerie larg cuprinzătoare, ce îmbrățișează aspecte cele mai diverse ale „vescului”. De aici îndreptăta concluzie că Cezar Petrescu e în primul rînd un cronicar, un creator de tipuri și situații sociale, cu ambiții nobile de reconstituire a unui secol de istorie românească. Pe acest fundal apar luptătorii temerari ca Nicolae Apostol, învinși și dezabuzați ca Radu Comsa, înfruntînd o moșierie autocratică (Lasăr Sofian, Vardaru), o burghezie rapace (Iordan Hagl Iordan), politicianismul veros (Emil Sava) și înfrîmă morală deosebită a vremii autotăpînătoare prin b... Considerațiile făcute cu discernămint și precizie asupra erorilor lui Cezar Petrescu, alcătuesc un material de cele mai bune capitole ale „micromonografiilor” lui

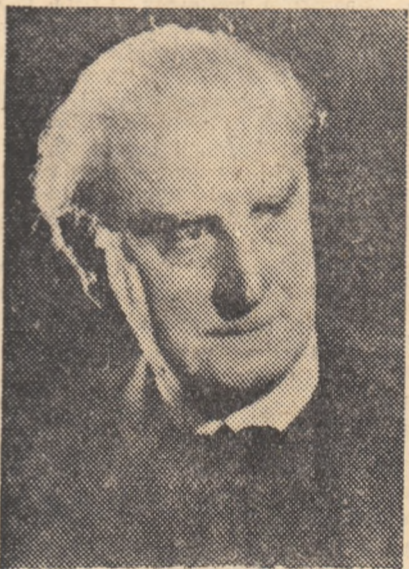
Al. Săndulescu

(Continuare în pag. 6)

MOMENTUL LITERAR

De vorbă cu RADU D. ROSETTI

În preajma apariției volumului „Spicuiră”

noua dumneavoastră carte, intitulată „Spicuiră”. Vă rugăm să ne dați câteva relații: ce cuprinde?

— Cu plăcere. Cuprinde... ce spune titlul: spicuiră (poezii lirice, epigrame și proză) din cele vreo 40 de volume pe care...

— Pe care le-am publicat în aproape 70 de ani de activitate literară.

— 70 de ani?

— Aproape. Primul volum de versuri l-am scos în 1890, cînd aveam doar 15 ani. Dacă acum am 83, înseamnă că public de 68. Eu și cu Alexandru Cazaban, care are 86 de ani, sîntem azi cei mai vîrstnici scriitori romîni.

— Ce scrieți?

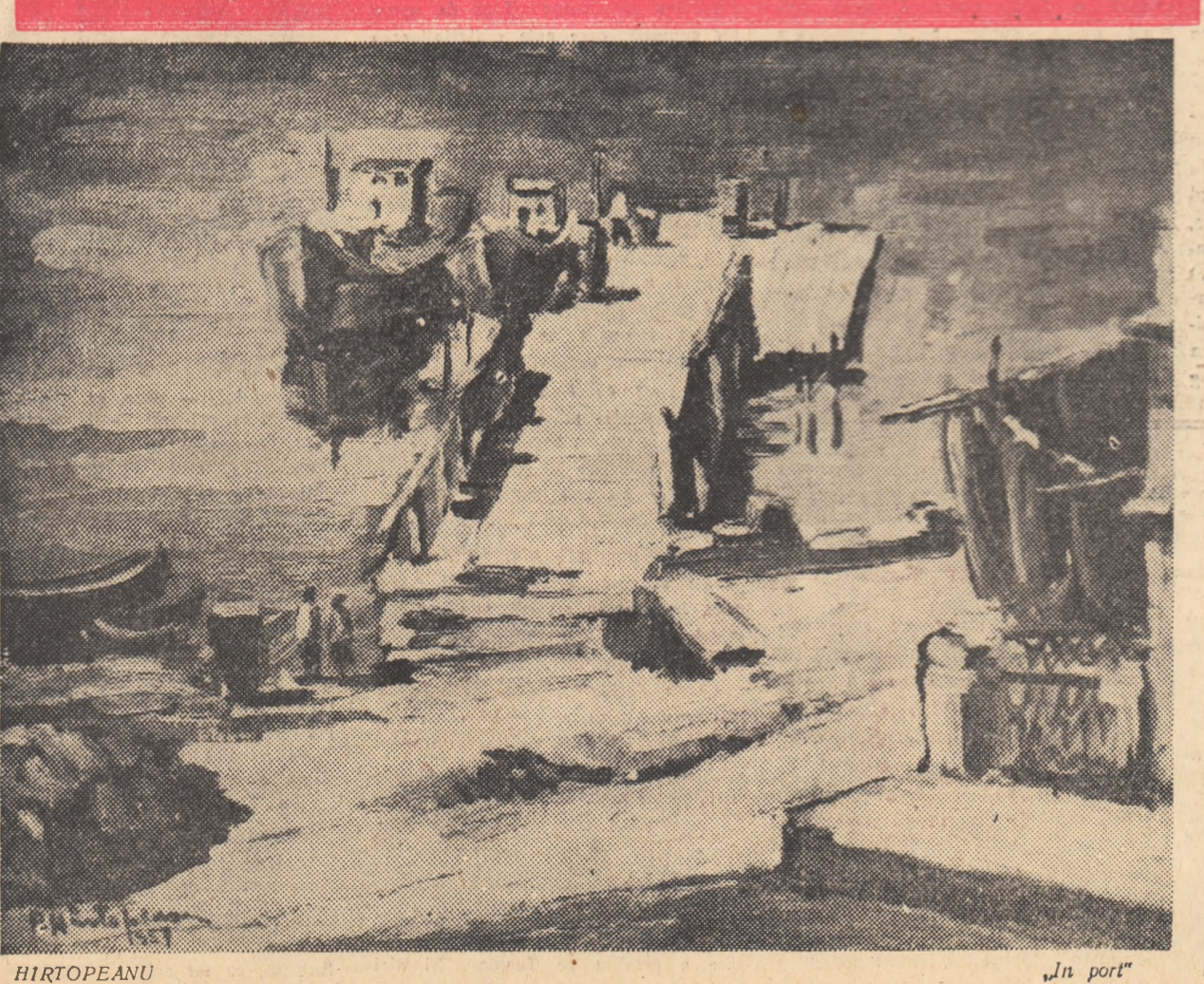
— Dar de ce v-ați grăbit să publicați volum la 15 ani?

— Aproape că-și cere scuze:

— Am făcut o mare greșală. Cîne a vrut mai tîrziu să mă critice drept, a putut invoca acele versuri de copil, Așa a făcut, de exemplu, Constantin Stere în „Viața românească”. Dar nici eu nu m-am lăsat. Am trimis revistei un răspuns. Și fiindcă nu l-a publicat, am dat în judecată revista și pe Stere, pedindu-mi singur cauza, fiindcă eram avocat și avocat.

C. Cristobald

(Continuare în pag. 6)

„In port”

HIRTOPEANU

Critica 1957

Devotamentul cercetătorului

În apărarea criticii

Stabilirea unui raport de echilibru între scriitor și critică este dificilă. Cel dintâi crede, mai întotdeauna, că i se acordă mai puțin decât...

Într-o admirabilă și re-petitive postfață a volumului său recent de "Mențiuni de istoriografie literară și folclor..." maestrul Perpessicius...

lumea tomurilor apărute în trecut vremea lumea literaturii contemporane, și îngăduie prețioase valorificări în perspectiva vremii actuale a operelor...

altădată era mai puțin afirmată în aceeași pasune receptivă dar și clementă adesea. Această finalitate, care ține de înțelegere clară a rosturilor literaturii...

tineri de a descifra filul lucrurilor dincolo de aparențe, constituie și un îndemn la a pătrunde mai adânc în nomennele actualității care, așa cum se subliniază, pun, firește, probleme mai grele...

DEM. IORDACHE "Feița cu rochița albastră"

SANTIER

- Se află sub tipar la "Editura de stat pentru literatură și artă": "Veterin și Veler Doamne" și "Floare de oțel" roman de Victor Ion Popa.

EUGEN ISPIR "Urg în Tulcea"

Pornind de la clasici...

Vera Călin ține să rezolve problemele literaturii actuale, pornind de la clasici. În loc să străbată poezia sabbatică, prin deșul problemelor...

Considerațiile ei asupra fenomenului literar contemporan, consideră pe care nu uită să le însereze în discuțiile despre clasici, se sprijină de aceea întotdeauna pe argumente solide și greu de înfătușat...

anumită categorie dintre scriitorii noștri este privit în perspectiva pe care ne-o oferă urmașii lui Molière sau ai lui Petrarca...

CRONICA LITERARĂ

Dacă toată critica noastră literară din ultimele două decenii a ieșit din manta lui George Călinescu, Paul Georgescu este printre primii care și destăinuie obșesia și se proclamă discipol al maestrului.

Critica cerceta un roman ("Străluce" de Titus Popovici) începând cu un pamflet incisiv împotriva fascismului, pamflet cu cerle călătiri literare. Opera lui Mihail Sadoveanu o asemăna cu muzica lui Johann Sebastian Bach...

într-o fază, polemica unui spirit mobil, suplu, rebel, împotriva propozițiilor uzate. Ce a obținut din această luptă? A obținut dreptul de a vagabonda sentimental și dezinvolt într-un univers familiar, fără a se supraviețui neconștient...

lăbuna creatorilor față de opera lor comună, care este materializarea substanței lor umane". Ferindu-se deci de pedantismul didacticist, Paul Georgescu nu se arunca în labirint, în voia judecăților subiective...

Paul Georgescu are darul sintezei plastice și năzuința spre simplitate, mimând uneori chiar tonul oficios. O simplitate stilizată, în spiritul clasicismului.

Se înțelege că de gust, criticul nu căuta alt nuanță. Paul Georgescu opta pentru alitudinii extreme: stil curt-nesc, învaluit în omagii, sau sarcasm nemilos, expresii napraznice care nimicesc pe impostor...

PAUL GEORGESCU: "Încercări critice"

lție — iată una din preocupările "Încercărilor critice". Paul Georgescu și-a propus să treacă următorul examen: a dovedi că se poate scrie despre aceiași năzuințe și în alt fel. Cu alte cuvinte că și în critica literară drumul cel mai scurt între două puncte nu este linia dreaptă...

Călinescu este un clasic care are conștiința relativității clasicismului ca curent literar, un clasic care a trecut (cu această conștiință a relativității) prin romantism și modernism, refăcând clasicismul pe un cerc mai larg, modern, al spiralei".

După propriile sale convingeri, criticul se avântă deci prompt și în arena politicii, folosind mijloacele literare, spre a persifla pe dușman. Și aici apelul la moștenirea artei dădea vi-goare luptei pentru idealurile mari

Georgeta Horodincă

CINEVA TREBUIE SA MOARA

PERSOANELE:

Utecistul de la sirenă
Celălăt
 VOICI
 Vocea soldatului
 Vocea celeristului
 Vocea muncitorului de la Herdan
 Vocea femeii de la Regie
 Vocea grevistului cu torță
 Vocea colonelului
 și alte voci

Siluețe — Jocuri în noapte și muzică

15—16 februarie 1933. În curtea Ateliereor Grivița.

SCENA I-a

SEARA

Utecistul de la sirenă: S-a lăsat seara. E șapte sau opt, cît o fi?

Celălăt: Opt.
Utecistul: Nu mai văd nimic. Ce se întâmplă în stradă? Nu mai văd nimic, decât focul mare pe care l-au aprins ai noștri din acinduri. Ca să vadă orășul și să știe.
Celălăt: Ce să știe? Parcă nu știe...
Utecistul: Să știe cu adevărat. Nu numai din glasuri și din zare. Să știe că aici, la noi, arde ceva... Să-i numineze focul pe unii iar pe alții să-i frigă.
Celălăt: Crezi că-i va lumina pe unii focul?
Utecistul: Cred. S-au strîns pînă acum, în stradă, vreo 10.000 de oameni. 10.000 de oameni cu lumina. Și mai vine... Nu-i văd, dar aud pașii. Ei aud cum vin mercuri...
Celălăt: Și, pe alții, crezi că-i va perchei focul?
Utecistul: Cred. Spuneau că dacă nu ieșim de aci trimiț armata. Au trimis-o, nu-i așa?
Celălăt: Au trimis-o. Au venit companiile cu ofițerii și cu puștii. Și cu gloanțe. Și lovește în oamenii din stradă.
Utecistul: Aud. Se frîmțea cartierul. Ce cartier frîmțea...
Celălăt: Au prins oțiva din cartier și i-au vîrît în niște camionete.
Utecistul: Știu.
Celălăt: Dar oamenii au răsturnat camioanele și i-au scîrpat pe cei prinși.
Utecistul: Știu și asta.
Celălăt: Și acum vin pe jos către noi. Se strecoară printre baricade și vin încet către noi.
Utecistul: Știu.
Celălăt: Și cînd vor ajunge la porți...
Utecistul: Știu, vor ajunge.
Celălăt: Atunci vor trage în noi. Au spus că trag.

Utecistul: Știu. Și așa știu.
Celălăt: Și dacă-au spus că trag, au să tragă. Ei nu mint în privința asta.
Utecistul: Nu, nu mint. Se țin de cuvînt. Cînd făgăduiește moarte, e ușor să te ții de cuvînt.
Celălăt: Atunci, de ce-ai venit aici? Și pentru ce rămiți? Ce cauți aici, lângă sirenă?
Utecistul: Cineva trebuie să fie aici, lângă sirenă.
Celălăt: Dar aici, lângă sirenă, e moartea. Ce cauți lângă moarte?
Utecistul: Cineva trebuie să fie aici, lângă moarte...
Celălăt: Oare nu mai vrei să trăiești? Utecistul: Dimpotrivă, nu mai vreau să trăiesc.
Celălăt: S-ar părea — după cele ce zici — că ai mai murit o dată.
Utecistul: Am murit de atîtea ori. Am murit destul. Nu mai pot. Mi-a ajuns moartea pînă-n gît. M-am săturat. Vreau să trăiesc și eu o dată.
Celălăt: Spune-mi, pînă acum n-ai trăit?
Utecistul: Nu, n-am trăit... Ce se întâmplă în stradă? Parcă se aud glasuri cludate.
Celălăt: Vorbesc muncitorii cu armata. Au intrat celerștii printre soldați și soldații printre celerștii. Poate că...
Utecistul: Nu.
Celălăt: Spune-mi, de ce n-ai trăit? Și pe urmă, dacă n-ai trăit așa cum ai vrut, de ce n-ai putea trăi de aici înainte? Ești doar atît de înăz, ai timp.

Utecistul: Am timp... am timp... toată lumea-și încolțea pe ar timp. Dar ce să fac cu timpul? Să mă uit la el cum mi trece prin față? Să înduș mîna și să nu pot apăsa, de parcă ar fi o umbră? Și — peste zece sau douăzeci sau treizeci de ani — să mă întreb cu amar și gol în suflet ce am făcut cu timpul, doamne, ce am făcut cu timpul? De obicei, oamenii se întreabă de ce au trăit! Eu mă voi întreba de ce n-am trăit.
Celălăt: Și de ce să n-ai trăiești, de ce să n-ai faci nimic cu timpul?
Utecistul: Pentru că nu-i al meu.
Celălăt: Dar al cui e timpul?
Utecistul: Al altora. Mai puțin decît mine, și mai puțin decît tine. Eu fac parte dintr-o clasă care nu a primit nimic, nici o fărmîș din aurul timpului. Timpul e viață și tu împlinire, — eu trîș și nu am nici viață, și nici împlinire. Mi-e foame, vreau pîne. Intra la brutărie. Ai bani? N-am bani. Atunci pleacă. Nu-ți dau pîne. Pîne e viață, eu nu pot să mîșc din viață. Și plec. Mi-e sete. Vreau un pahar cu vin. Intra în cîrciumă. Ai bani? N-am bani. Atunci pleacă. Nu-ți dau vin. Vinul e viață, eu nu pot să mîșc din pahar de viață. Și plec... Vreau să cîștesc o carte, o carte frumoasă. Intra în librărie. Ai bani? N-am bani. Atunci pleacă. Nu-ți dau carte. Cartea e viață, eu nu pot căi o foaie din viață. Și plec. Aș se întâmplă mercuri. În fiecare zi, în fiecare noapte. Mă plimb pe lângă viață, o simt aproape de mine, înfîșeie ea mă amețește ca mercurul femeii și cînd întind mîna s-o apuc, îmi scîră. Cineva mă lovește peste mîni, șterindu-mi la ureche: pleacă, iar eu, plec. Aș vrea să prîd o dată viața, să o leg de mine, să fie a mea. Să o îmbrățișez, să-i sorb la nesfîrșit sărutul, să o stăpînesc o noapte și todeauna (pauză). Ce se întâmplă afară, în stradă? Nu văd nimic.

Celălăt: Oamenii din picheta vorbesc cu soldații, soldații pichetei sau vorbesc și ei cu oamenii din picheta... De ce nu vrei să le apropii de viață cu binșor? Poate că ai să capeti și tu ceva. Oamenii de la Untine sună să nu ridicăm armele. Spun să-i convîngem pe ceilalți că nu e bine ce fac și că trebuie să ne dăm și nouă ceva...
Utecistul: Noi nu putem să convîngem, noi sîntem silșiți să învingem, Pînă nu învingi nu convîngi.

Celălăt: Oamenii de la sindicat vorbesc alfel...

Utecistul: Oamenii de la sindicat — în care am crezut și eu cîndva — vorbesc altfel pentru că ei nu mai sînt noi. Ei au uitat durerea. Dureea lor și durerea celorlalți. Așa sînt oamenii de la sindicat în care am crezut și eu cîndva.

Celălăt: Aș vrea să ajung și eu șef de sindicat. Ce trebuie să fac pentru asta?

Utecistul: Trebuie să uieți durerea... Mi-e foame. Ce se mai întâmplă în stradă? Nu văd nimic.

Celălăt: Vorbesc oamenii cu soldații, soldații ascultă și fac. Unii însă vorbesc. Oțiva soldați au început să vorbească.

Utecistul: E bine atunci. Dacă au început să vorbească e bine. Așa a fost la răscoală, în 1907.

Celălăt: De unde știu tu cum a fost în 1907? Ai fost acolo?

Utecistul: Nu, n-am fost. Sînt. Oțivă ce fac?

Celălăt: Alărgă de colo pînă colo. Vorbesc și ei cu soldații. Unul a spus revoluționar. Văd ceva... Se întâmplă ceva.

Utecistul: Ce se întâmplă?
Celălăt: O parte din soldați se alinaază și dau să plece. Oțivă comandă plecare.

Utecistul: Sînt mulți?
Celălăt: Mulți. O companie mi se pare.
Utecistul: Întreabă-i, cine sînt.
Celălăt: Da, o companie din regimentul 21 infanterie.

Utecistul: E bine înseamnă că nu mai au încredere în soldați și li rimit acasă. Cînd pierzi din încredere, pierzi din putere. Din puterea cea adevărată. Spune, eu nu văd nimic, parcă vorbește cineva.

Celălăt: Da, parcă vorbește cineva.
Utecistul: Cine?
Celălăt: Nu știu, să văd...
Utecistul: Cine?

Celălăt: Un soldat. S-a ridicat un soldat deasupra celorlalți și vorbește.

Utecistul: N-ai nimic. Ce spune?
Celălăt: Spune ceva despre noi.

Utecistul: Da, pentru că și-a amintit pînă la urmă că și el este noi. I-au răzbit simțurile prin uniformă. Sufletul a trecut prin capela. Ce spune?

Utecistul: Toată strada tace. Zece mii de oameni tac. Se-aude numai fo-

Celălăt: Și cînd vor ajunge la porți...
Utecistul: Știu, vor ajunge.
Celălăt: Atunci vor trage în noi. Au spus că trag.
Utecistul: Știu. Și așa știu.
Celălăt: Și dacă-au spus că trag, au să tragă. Ei nu mint în privința asta.
Utecistul: Nu, nu mint. Se țin de cuvînt. Cînd făgăduiește moarte, e ușor să te ții de cuvînt.
Celălăt: Atunci, de ce-ai venit aici? Și pentru ce rămiți? Ce cauți aici, lângă sirenă?
Utecistul: Cineva trebuie să fie aici, lângă sirenă.
Celălăt: Dar aici, lângă sirenă, e moartea. Ce cauți lângă moarte?
Utecistul: Cineva trebuie să fie aici, lângă moarte...
Celălăt: Oare nu mai vrei să trăiești? Utecistul: Dimpotrivă, nu mai vreau să trăiesc.
Celălăt: S-ar părea — după cele ce zici — că ai mai murit o dată.
Utecistul: Am murit de atîtea ori. Am murit destul. Nu mai pot. Mi-a ajuns moartea pînă-n gît. M-am săturat. Vreau să trăiesc și eu o dată.
Celălăt: Spune-mi, pînă acum n-ai trăit?
Utecistul: Nu, n-am trăit... Ce se întâmplă în stradă? Parcă se aud glasuri cludate.
Celălăt: Vorbesc muncitorii cu armata. Au intrat celerștii printre soldați și soldații printre celerștii. Poate că...
Utecistul: Nu.
Celălăt: Spune-mi, de ce n-ai trăit? Și pe urmă, dacă n-ai trăit așa cum ai vrut, de ce n-ai putea trăi de aici înainte? Ești doar atît de înăz, ai timp.

Utecistul: Este încrederea cu care se bat afară, știind că aici, lângă sirenă, n-au lăsat pe mine, este singeroasă. Pe urmă, mi-e frică de copii.
Celălăt: Copii n-au putere.
Utecistul: Copii au memorie. Peste douăzeci de ani vor avea amintiri. Tu și tu ce înseamnă să-și amintească zăpada de iunie? Asta-i lumea de a-oca. Dacă-și amintesc copiii de bine, ești în răi. Dacă și amintesc de rău, te arde iadul. Nu vreau să intru în iadul amintirilor. E unul, care, cu care bat mîninge pe maidan. Mi-a spus: nene, să nu te lași... E altul, Mitea, băiatul lui Popescu, de la cazare. Mi-a spus: lala e la închisoare. Să nu-ți uieți pe tata. E unul, David, un evreu care locuiește în colț, lângă tînturile. Mi-a spus: uceștile, nu-ți e teamă de gardiști? Gardiștii sînt oameni răi... Cel mai mult însă mi-e frică de mine...
Celălăt: De tine? Dar tu ești prietenul tău.
Utecistul: Nu, eu sînt dușmanul meu.
Celălăt: Ce nu-ți dă pace în adîncurile tale? Ești bolnav?
Utecistul: Conștiința. Mi se pare că așa se spune. Ea nu-mi dă pace, mă chină, mă terorizează. Conștiința e o bestie. Nu-mi îngăduie să plec, să fug, să scap.
Celălăt: Luptă-te cu ea, ai voință! Ce naiba, fii tare!

Celălăt: Nu pot. Am prea multă îndrăzneală.
Celălăt: Salvează-te, pentru că nimeni nu va sări să te apere. Toți cliți îi vezi aici vor fugi la primul glonț. Și gările vor fugi, și femeile, și copiii de care ț-e frică.
Utecistul: Strada nu fuze niciodată. Se retrage numai, dar nu fuze... Ascultă? E zgomot de glasuri. Cine-or fi? Cine s-o fi apropiat de noi?
Celălăt: Trebuie să fie oamenii din pichetul de gardă.
Utecistul: Nu, nu sînt ei. S-a călțat unul pe gard, ne face semn cu mîna.

Vocea muncitorului de la Herdan: Heei, celerștii! V-am adus ceva. Tainul nostru de 16 februarie.
Celălăt: Au venit jandarmii.
Utecistul: Cînd?
Celălăt: Uite, acum. I-au trimis acasă pe soldați și au adus, în loc, jandarmii. Au adus și elevii de la școala de grăniceri.
Utecistul: Cînd?
Celălăt: Acuma. Ca să-i apere mai bine.
Utecistul: Grănicerii? Ce caută aici? Ce graniță vor să apere? Granița ne-dreptății?
Celălăt: Au venit și poliștii. Cu camioanele. Mulți.
Utecistul: Asta înseamnă că vor să alace strada.
Celălăt: Strada e slabă.
Utecistul: Strada e puternică. Dacă avem asemenea dușmani înseamnă că strada e puternică.
Celălăt: Totuși va fi înfrîntă.
Utecistul: Crezi?
Celălăt: Au pus mitralierele pe camioane! Au pus mitralierele. Nici nu le ascund măcar de ochii lumii. Le vad femeile și copiii. De ce nu le-au ascuns?

Utecistul: Forța nu trebuie ascunsă. Forța trebuie scosă la lumina zilei și arătată în văzul tuturor... să îndrăzmețe oamenii.
Celălăt: Tu de ce nu ești înfricoșat?
Utecistul: Sînt. Au pus mitralierele!
Celălăt: Le-au pus. Cu gurile către stradă. Către oameni, către femei și copii... Tre frică, nu-i așa? A tuncii de ce rămiți aici, lângă mitraliere? De ce nu fugi?
Utecistul: Pentru că mi-e frică.
Celălăt: De cine ț-e frică? De jandarmii? Jandarmii te iartă dacă fugi.
Utecistul: Nu, de celerștii.
Celălăt: Celerștii n-au mitraliere. Au mîini pietre și buchi de lemn.
Utecistul: Mai au și altele. De acele altele mi-e frică. Mi-e frică de privirea lor.
Celălăt: Privirea nu doare.
Utecistul: Doare. Privirea cu care m-au primit în U.T.C. Mi-e frică de tăcerea lor.
Celălăt: Tăcerea nu rănește.
Utecistul: Rănește. Tăcerea din clipa cînd mi-au dat sarcina să stau aici rănește. Mi-e frică de încrederea lor.
Celălăt: Încrederea nu e singeroasă.

SCENA II-a

NOAPTEA

Celălăt: A căzut noaptea... E o noap-te grea.
Utecistul: Adîncă.
Celălăt: Nu se vede mai nimic.
Utecistul: Se vede totul. Uite, acolo, focul în stradă nu s-a stins.
Celălăt: Au să-l stingă. Au venit jandarmii și au să-l stingă.
Utecistul: Se va aprinde din nou focul.
Celălăt: Nu mai sînt lemne. Depozitul e aproape gol.
Utecistul: Lemne sînt. Avem pături imense...
Celălăt: Dar nu aici — și nu acuma. Păturile sînt departe.
Utecistul: Păturile sînt păduri...
Celălăt: Zădarnic, nu vrei să înțelegi.
Utecistul: Ce să înțeleg?
Celălăt: Că sîntem pierduți.
Utecistul: E ușor să înțelegi că ești pierdut. Dar cînd înțelegi asta cu adevărat ești pierdut. Lași înțeleg întodeauna. Eu însă nu vreau să înțeleg. Dacă n-am să înțeleg că sînt pierdut, nu voi fi pierdut.

—Tragedie în r-un act —

Celălăt: Au venit jandarmii.
Utecistul: Cînd?
Celălăt: Uite, acum. I-au trimis acasă pe soldați și au adus, în loc, jandarmii. Au adus și elevii de la școala de grăniceri.

Utecistul: Cînd?
Celălăt: Acuma. Ca să-i apere mai bine.

Utecistul: Grănicerii? Ce caută aici? Ce graniță vor să apere? Granița ne-dreptății?

Celălăt: Au venit și poliștii. Cu camioanele. Mulți.

Utecistul: Asta înseamnă că vor să alace strada.

Celălăt: Strada e slabă.

Utecistul: Strada e puternică. Dacă avem asemenea dușmani înseamnă că strada e puternică.

Celălăt: Totuși va fi înfrîntă.

Utecistul: Crezi?

Celălăt: Au pus mitralierele pe camioane! Au pus mitralierele. Nici nu le ascund măcar de ochii lumii. Le vad femeile și copiii. De ce nu le-au ascuns?

Utecistul: Forța nu trebuie ascunsă. Forța trebuie scosă la lumina zilei și arătată în văzul tuturor... să îndrăzmețe oamenii.

Celălăt: Tu de ce nu ești înfricoșat?

Utecistul: Sînt. Au pus mitralierele!

Celălăt: Le-au pus. Cu gurile către stradă. Către oameni, către femei și copii... Tre frică, nu-i așa? A tuncii de ce rămiți aici, lângă mitraliere? De ce nu fugi?

Utecistul: Pentru că mi-e frică.

Celălăt: De cine ț-e frică? De jandarmii? Jandarmii te iartă dacă fugi.

Utecistul: Nu, de celerștii.

Celălăt: Celerștii n-au mitraliere. Au mîini pietre și buchi de lemn.

Utecistul: Mai au și altele. De acele altele mi-e frică. Mi-e frică de privirea lor.

Celălăt: Privirea nu doare.

Utecistul: Doare. Privirea cu care m-au primit în U.T.C. Mi-e frică de tăcerea lor.

Celălăt: Tăcerea nu rănește.

Utecistul: Rănește. Tăcerea din clipa cînd mi-au dat sarcina să stau aici rănește. Mi-e frică de încrederea lor.

Celălăt: Încrederea nu e singeroasă.

Prinde-ți (aruncă niște pîini). La revedere!

Celălăt: Au aruncat pîine. Știi, sînt muncitorii de la Herdan.

Utecistul: Sînt cu noi. Ne-au adus pîne. Mi-e foame. Dă-mi o bucată, (mușcă). E dulce pîne.

Celălăt: E dulce ca orice pîne.

Utecistul: Nu, e mai dulce decît pînea noastră cea de toate zilele.

Celălăt: Dă-mi și mie.
Utecistul: Na, mîncînc... Cum e?
Celălăt: E pîne ca toate pîinile.

Utecistul: Nu, e mai dulce.
Celălăt: Nu sînt.

Utecistul: Tați. Ascultă. Se-apropie de gard ală glasnri. Glasnri femeiești.

Celălăt: Trebuie să fie femeile din cartier. Slau aici, în stradă, de dimineață.

Utecistul: Nu, nu sînt femeile din cartier. Sînt altele. Cine s-o fi apropiat de noi? Uite, s-a călțat una pe gard, ne face semn cu mîna.

Vocea femeii de la Regie: Heei, celerștii! V-am adus ceva. Tainul nostru de 16 februarie. Prinde-ți-l (aruncă pachete cu țigări). La revedere!

Celălăt: Au aruncat țigări! Știi, sînt muncitorii de la Regie...

Utecistul: Sînt cu noi. Ne-au adus țigări. Mă dor de un fum. Dă-mi o țigară (fumează). E dulce fumul...

Celălăt: E fum ca orice fum.

Utecistul: Nu, e mai dulce decît fumul nostru cel de toate zilele. Aprinde și tu o țigară.

Celălăt: E fum ca toate fumurile.

Utecistul: Nu, e mai dulce.

Celălăt: Fumul nu e dulce niciodată.

E acru

Utecistul: Nu, cîteodată fumul e dulce. Ca sîmul de pîatră dulce.

Celălăt: Îți place fumul și sîmul de pîatră dulce? De ce nu pleci de-aici?

De ce nu fugi? Hai să plecăm. Dincolo de gard, vom găsi și fum și fa-meie.

(Se aude din stradă semnalul trompetei. Începe atacul împotriva cartierului. Ce au auzi ascultă în tăcere)

Celălăt: Vor ataca mulțimea. Vor trage în femei și copii, dacă nu fug din fața ateliereor. Ai să vezi...

Utecistul: Văd.

Celălăt: Încarcă mitralierele.

Utecistul: Amu...
Celălăt: Oamenii strigă.
Utecistul: Sînt.

și o dau în lături, și-și fac drum spre poartă. Au sfîrșinat ultima baricadă, au ajuns la poartă.
Utecistul: Ultima baricadă! Prin urmare, mai era o baricadă! De ce nu mi-ai spus pînă acum! Dacă-ai fi știut! Doamne, nu știam că sîntem alit de puterici...
 pauză de lumina.

SCENA III-a

(Utecistul nu va fi interpretat nici sumbru, nici mistice, nici grandilocvent, ci la un tragism filtrat prin inteligență, la modul Radu Beligan)

DIMINEAȚA

Utecistul: Au venit zorile.
Celălăt: Pentru cine?

Utecistul: Nu știu... În ce an stîntem?

Celălăt: Cum, în ce an? În 1933.

Utecistul: Și în ce zi?

Celălăt: 16 februarie.

Utecistul: Și ce oră este acum? Ai ceas, spune, ce oră e acum?

Celălăt: Sase fără un sfert. Sînt zdrobit de nesomn, și de țigară, și de așteptare. Ce mai vor? Au trecut de baricade, au sfîrșinat mulțimea, au ajuns pînă la poartă. Ce mai vor? Să slarme poarta și să termine odată. Ce mai vor?

Utecistul: Vor să neucidă fără sînge. Să ne îmblinească. Să ne încovoale...
Celălăt: O să vă îmblinească. Sînt mai tari șior să vă îmblinească.

De ce s-a urcat acolo, pe tribuna de față gard, celeristul cu șapcă?

Celălăt: Ca să-l vorbească soldații.
Celălăt: Și de ce ține o torță aprinsă în mîni?

Utecistul: Ca să-l lumineze pe soldați. Să schimb o holărie în douăzeci și cinci ani. Gîndesc prea încet.

Vocea colonelului: Mai aveți patru minute!
Celălăt: Spune-mi, vrei să mori?
Utecistul: Nu.
Celălăt: Atunci, să plecăm.

Utecistul: Nu pot în cinci minute să-mi schimb o holărie în douăzeci și cinci ani.

Celălăt: Dar asta înseamnă moartea, utecistule.

Utecistul: Cineva trebuie să moară.
Vocea colonelului: Mai aveți trei minute.

Celălăt: Nimeni nu trebuie să moară.
Utecistul: Ba da, fiecare are de îndeplinit o misiune pe acest pămînt. Unul face pîne, altul fură, unul cîntă la vioară, unul e laș, altul e nebun de îndrăzneală, altul se îmbogățește fărmic, unul e sfios, și slab, altul îl calcă în picioare, unul trebuie să ucidă, altul trebuie să moară. Cineva trebuie să moară.

Vocea colonelului: Mai sînt două minute.

Celălăt: Zădărnice-i totul. Se va alege doar praful și pulbere din tine. Nimenic nu va rămîne. Unii lasă în urmă o casă și un copil. Tu ce vei lăsa?

la fund înfundați-vă în butoaie capetele și înecați-vă-n țuică. Inecați-le în țuică, soldațule, ca să nu mai vezi ce faci, să-ți se împăienjenească ochii, să-ți vijlie bezmetice urechile, să-ți amorțescă simțurile toate, să nu vezi, să nu auzi, să nu simți, și, mai ales, mîne, la deșteptare să nu-ți aduci amînte (se-aud trompete, pe urmă glasul hotărîit al colonelului Hoțineanu, adresîndu-se greviștilor)

Vocea colonelului Hoțineanu: Celerștii! Greviștii! Rebelii! Jandarmii și armata noastră au ajuns la porțile atelierelor. Sînteți asediați și înfometăți. Voi aveți în mîni rîngii și bolovani

RĂDĂCINIILE

CAP. VII

VULPEA

Cail mărunt al Gînjîtor și cail volnic...

și apa, somnul și nesomnul. Era fiul Diplomatului...

Ca și cum m-aș fi aflat la judeca- la din urmă...

— Mult. Din marginea Blajinilor pină aici.

Trecurăm pe lângă o cazemată de lîngă oșmerie...

— Vășinul din marginea drumului Se dăruie tuturor trecătorilor.

— O să se bucure tovarășii din Teiu. Le aduceți plocon.

— Căluțul îmi auzi gândurile. Nechează ușor...

— Vășinul nu păstra pentru el decît bucuria înfiorării...

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Izbîi violent calul cu călcieile. O simci înainte...

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

Începu să pînțar. Injurî tare. Un Gînjî se repezi spre el.

— Nevastă al? — Nu, răspunse Cosimbescu.

— Gînjî, supărat că falsul stareț Castrat Grămadă...

— Cosimbescu tăcu. Gînjî îl întrebă: — Nevastă al?

— Nu, răspunse Cosimbescu. — Gînjî, supărat că falsul stareț...

— Cosimbescu! Matei Cosimbescu, a cărui viață...

— Cosimbescu al meu! Diplomatul! Să rizi să mori...

— Izbîi violent calul cu călcieile. O simci înainte...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

Balbus Mierlă, în localul acela în care foliau...

— Nu, răspunse Cosimbescu.

— Gînjî, supărat că falsul stareț Castrat Grămadă...

— Cosimbescu tăcu. Gînjî îl întrebă: — Nevastă al?

— Nu, răspunse Cosimbescu.

— Gînjî, supărat că falsul stareț Castrat Grămadă...

— Cosimbescu! Matei Cosimbescu, a cărui viață...

— Cosimbescu al meu! Diplomatul! Să rizi să mori...

— Izbîi violent calul cu călcieile. O simci înainte...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Nu, răspunse Cosimbescu.

— Gînjî, supărat că falsul stareț Castrat Grămadă...

— Cosimbescu tăcu. Gînjî îl întrebă: — Nevastă al?

— Nu, răspunse Cosimbescu.

— Gînjî, supărat că falsul stareț Castrat Grămadă...

— Cosimbescu! Matei Cosimbescu, a cărui viață...

— Cosimbescu al meu! Diplomatul! Să rizi să mori...

— Izbîi violent calul cu călcieile. O simci înainte...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— Nu, răspunse Cosimbescu.

— Gînjî, supărat că falsul stareț Castrat Grămadă...

— Cosimbescu tăcu. Gînjî îl întrebă: — Nevastă al?

— Nu, răspunse Cosimbescu.

— Gînjî, supărat că falsul stareț Castrat Grămadă...

— Cosimbescu! Matei Cosimbescu, a cărui viață...

— Cosimbescu al meu! Diplomatul! Să rizi să mori...

— Izbîi violent calul cu călcieile. O simci înainte...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

— O să-i auzi. Poate chiar la noaptea o să-i auzi...

— Mînași mai repede. Ne prinde noaptea pe drum.

— Da. Sîtu. Cocoril au arîpi mari.

SÎNTE AMĂRE

cel patru oameni se înșirau unul după altul și venită către drumul lîngă care așteptam lungit. Cînd ajunseră lîngă mine, unul dintre Giinji se uită spre ceilalți, li numără. Avu o tresărire. Întrebă: — Dar lîtodie? — Da, răspuse alt Giinj. Lipsește lîtodie. Rîdicară pumnii strînji și se repeziră spre bărhoși. — Nu cumva i-ați omorît? Unul dintre ei răspuse: — S-ar putea. Noi am tras. Ați tras și voi. Nu e de mirare ca unul să fi căzut. A fost luptă dreaptă. Nu ne lovii. — Nu prea a fost luptă dreaptă. Ne-ați luat pe neașteptate. — Doar n-oți li vrînd să vă sunăm și goarnă? — Dol Giinji rămăseră să păzească pe bărhoși. Ceilalți se risipiră prin pădure.

— Alci! Alci!

Se repeziră către omul care-i chema. Ii găsiră pe lîtodie Giinju și-l aduseră pe brațe. Ii azează lîngă capul lui și-l pipăiră.

— L-au nimerit drept în frunte — spuse unul. A avut noroc că cel puțin a murit ușor.

— Lîngă morți, vulpea. Vulpea a cărei piele îi trebuie Giinjuilor.

Nu izbuciră să-și stăpînească mințile. Se repeziră la cei patru „Martori ai lui Iehova” unii. Alții la Bosoncă și Cosimbescu se repeziră. Ii doborîră cu pumnii, li loviră în coaste, îi tăvăliră prin noroi.

— Călugară? „Martori ai lui Iehova”? Olfieri? Toți ați fost olfieri... Și moșieri...

— Pîndii omul la drum și trageți în el... A? De ce? Știm noi de ce...

După ce le răriră bine bărbile, îi adunară de pe jos și-i așiră să stea la rînd.

— Iși luară, tăcuți, mortul. Ii azează pe cal de-a curmezisul. Intr-o parte li atrîna capul, în alta picioarele. Apoi îi spinzură iarăși la ciocînă, cu capul în jos, vulpea moartă. Un Giinj luă calul mortului lîngă el. Dezlegară picioarele lui Bosoncă. Dezlegară și picioarele lui Cosimbescu. Ii azezărăm în rînd lîngă ceilalți. Și un Giinj le spuse tuturor șase: — Hai! Mînați măgarii către Teliu...

Convulsi porni. Prinși în frunte. Noi după prinși. În rîndul nostru, lîtodie Giinju atrîna, ca un sac dezumflat, pe cal.

Și la ciocînă sei atrîna, cu capul în jos, vulpea. Singele se închegase. Nu mai pictura.

Vintul curgea neliniștit printre copaci. Curgea neliniștit vîntul peste vrîturile pădurii. Și pădurea via, via, iar tropotul calilor noștri se auzea încet, abia lîtodie.

leşirăm la margine și pe drumul de cîmp ne îndreptărăm încet și tăcuți spre Teliu.

Asfințitul umpluse pămîntul și cerul de lumină roșie, acută. Sîvile și pămîntul erau roșii. Roșii, de părce, acolo, departe, la marginea zării, către apus, s-ar fi aprins o pădure uriașă.

Lumina roșie ne învăli pe toți. Și lumina roșie învăli deaurite ondulate care se vedeau în zare. Și lumina roșie învăli și virfurile munților care se zăreau mai departe, dincolo de lanțul deaurilor onduate.

— Șterpitura ei măneacă... — Mlc și-al dracului! — Frumos e, domnule, Gafencu, cu mantaua... Pricepi pentru ce făcuse pasiune pentru el bancherul grec... — Uite-l pe Guță... — Uite-l și pe Vișnolul... — Licheaus... Frontiștii își strînseseră rîndurile, se mișcă, erau gata să pornescă în marș, să defileze. Istoricul Dinu Giuglea tocmai se pregătise să facă un semn fanfarei, să atace. Atunci un comisar le ieși în față și le ordonă să se oprească.

— Domnilor, trebuie să mai așteptați. Majestatea-sa s-a trezit tîrziu. Nu și-a pus încă uniforma și deci nu poate să apară în balcon. Vă rugăm să mai așteptați un ceas-două, pînă se îmbracă. Nu poate primi delictarea în pijama.

Bătrînii bărhoși polifonici înclinară capul.

— Comunicăți că nu face nimic. Așteptăm pînă se îmbracă majestatea-sa.

— Așteptăm cît e voia măriel-sate. Oriet! Oriet!... Și așteptînd, își potriveau centuroanele care nu se potriveau bine pe pîntecele prea rotunde, prea umflate. Neîndurătorul soare se repezea asupra lor. Ii încălztea. Ii silea să verse sudor. Leul Ardealului își lua chipul din cap și își stergea fruntea cu batista. Argetoiarii se ștergea și ei de sudoare. Armand Călinescu, Grigore Gafencu și Victor Iamandi, mai îneri, suportau suferința cu stoicism.

A venit lîngă noi un tânăr durduliu, scos ca din cutle. Eleganța lui, de „băiat de bani gata” sărea în ochi.

— Dă-mi voie, mi-a spus filozoful Balbus, să li-i prezint pe prietenul meu Cosimbescu, Metodiu Cosimbescu, student la Politehnică. E verde. De-ai noștri.

Ne-am strîns mințile. Balbus îi întrebă pe tînr:

— Nu-i văd pe taică-tău. Parcă auzisesem că și el e cu Frontul.

— Nu te-ai uitat bine, nene. Uite-l acolo! S-a băgat omul la mijloc, să nu-l vadă toată lumea de la intrata a-runcătură de ochi. Frontul nu poate să dureze mult. E o ficțiune.

— Crezi?

— Da. Cred. Nu poate să dureze. Degeaba l-au omorît pe Căpitân. Degeaba l-au omorît și pe ceilalți. Sîntem mulți. Ii mîncăm pe Armand. O să-i mîncăm și pe ăia, pe buzur.

Ne arătă cu mina spre palat.

— Sînteți tari, i-am spus lui Cosimbescu.

— Da... Ii avem cu noi și pe Hitler. Ii avem cu noi și pe Mussolini... Cei mai puternici din lume...

— Poate nu sînt chiar cei mai puternici.

— Așa spune uneori și tata. Spune doar. Inșă nu cred că e convins.

— Cum se face? Familia dumitale, după cite văd, s-a împărțit în două în ceea ce privește politica.

— Da... a răspuns cu seninătate studentul și tata cu trecut și cu prezentul, eu cu viitorul.

Mitu Eilan îi spuse:

— Cu trecut și cu prezentul! Am auzit, Cosimbescule, că taică-tău a fost cu ideea uniformelor.

— O fi fost, nu știu. Poate că ideea a fost a ăuia. Arată iarăși cu mina spre palat și adăugă: Ala are idei... Macabre. Tata a fost numai cu furniturile.

— Se spune, Cosimbescule, stăruî Eilan, că taică-tău, cu afacerea asta a

Zaharia Stancu

Ilustrații de FLORICA CORDESCU

— Șterpitura ei măneacă... — Mlc și-al dracului! — Frumos e, domnule, Gafencu, cu mantaua... Pricepi pentru ce făcuse pasiune pentru el bancherul grec... — Uite-l pe Guță... — Uite-l și pe Vișnolul... — Licheaus...

CONTEMPORANEITATEA

(Urmare din pag. 1)

scrie in actual despre prezent și actual... Numai că de aici nu rezultă deloc...

blicarea cu precădere în reviste, înființarea de concursuri și recompense...

supraviețuiri, iau forme noi, unora imprevizibile și greu de detectat...

ARTE

Din surprizele respectului plin față de moștenirea trecutului...

NICOLAE BRANA Ilustrația la „Miorita” (linogravură)

EROLUL POZITIV

Literatura este disciplina care studiază omul în totalitatea raporturilor sale...

Care sînt cauzele care frînează dezvoltarea literaturii de actualitate?

ACTUALITATE ȘI INTELEGERE

Una dintre ele ar fi aceea a raportului dintre circumstanță și esență...

Eroul pozitiv este un om care se pune în calea răului...

Cînd Eminescu zice: „Criticul voi cu fiori d'arte... / Care roade de năni adus... / E ugor a scrie versuri...”

Poetastrul Periută... Avea vreo 15 ani când s-a uitat prima oară în oglindă...

CITEVA CARACTERISTICI ALE LITERATURII DESPRE ACTUALITATE

Să începăm acum o privire asupra literaturii noastre cu tematică actuală...

1) Constatăm că în ultimii ani s-au scris mai puține romane despre colectivizarea agriculturii...

2) Există o tendință extrem de primejdioasă în poezie, de alunecare spre teme minore, spre o poezie apolitică și atemporală...

3) Aceste fenomene negative grave nu trebuie însă să ne facă să pierdem din vedere alte trăsături, acestea pozitive:

1) În ultimii ani au apărut opere deosebit de valoroase despre trecutul apropiat...

2) În ultimii ani s-au apărut cărți interesante, care se citesc cu interes și cu folos.

3) Ultimele știri de pe șantierul literar sînt îmbucurătoare. Zaharia Stancu publică în foliole un roman de actualitate...

O realizare laudabilă... în Orașul Stalin ne-a sosit altele treabă de o calitate înaltă...

PLUS ȘI MINUS

Să revenim la problemele prozei și anume la ceea ce, credem, constituie una din principalele probleme...

MOMENTUL LITERAR

(Urmare din pag. 1)

răspunse interpelatului că a înșărcinat telegrafic pe starea minștirii să ancheteze și să-l raporteze...

— Doi dintre ei au fost Constantin Mile și Alexandru Vlaicuț, care mi-au fost ca niște frați mai mari...

— Și fiindcă alți oameni iar de avocatură și ce mari avocați ai vremii aiți cunoscut îndepărtat?

— Mult. Împreună cu Petrece Grădinaru am apărut în 1907 pe Vasilie Kogălniceanu...

— Și pe băncile din Cîșmigiu, în sălile de așteptare ale Gării de Nord...

— Păi nu erati... boier și bogat? — Eram... cum spuneam în această...

MIRINA

MIHU DRAGOMIR:

HORIA STANCU:

„Oda pămîntului meu”

„Cezar Petrescu”

(Urmare din pag. 1)

care întrezăriseră pierduți în sărăcie, ei, cei născuți bogăți...

Horia Stancu. Autorul a surprins spiritul secolului „cu gust de cenușă”...

DICTIONAR LITERAR

(Urmare din pag. 1)

omenirii întregi. Simfonia nevoia să ne adresăm neconținut unei opere lexicografice...

fie utilizat cu conștiințozitate, de cercetători serioși. Căci noul dicționar literar, apărut într-un număr atât de mare...

în Italienese de editorul Bompiani, poate lua o formă analitică pe care n-o pot niciodată realiza dicționarele de autori...

MOMENTUL LITERAR

veche epigramă, care intră și în volum: C-am aerul lui tata mare, Aud spunindu-mi-se-ades; Dar, despre partea moștenirii, Cu aerul doar am-ales...

C. Cristobald Tudor Vianu

Actualitatea lui Montaigne

„M-am născut între orele nesprezace și prinzi, în cea din urmă zi de februarie a anului una mie cinci sute treizeci și trei, cum socotim acum, începând anul în ianuarie. Sint toamă cincisprezece zile de când am trecut de 39 de ani, și mi trebuie cel puțin trei săptămâni ca să mă întorc la viața mea...”

...M-am născut între orele nesprezace și prinzi, în cea din urmă zi de februarie a anului una mie cinci sute treizeci și trei, cum socotim acum, începând anul în ianuarie...

La 425 de ani de la nașterea marelui umanist

...cărți contemporane. În interval, primarul țării voia să pregătească un spectacol la aniversarea morții lui Montaigne...

...dona jumătate a secolului următor. În adâncul conștiinței lui, Montaigne e un păgîn care și pune în discuție...

...dona jumătate a secolului următor. În adâncul conștiinței lui, Montaigne e un păgîn care și pune în discuție...

După alte studii la colegiul din Guyenne și acasă, sub îngrijirea umanistului Muret, și după studii juridice la Toulouse, funcționează mai bine de cincisprezece ani în magistratură...

După alte studii la colegiul din Guyenne și acasă, sub îngrijirea umanistului Muret, și după studii juridice la Toulouse, funcționează mai bine de cincisprezece ani în magistratură...

...reținea un procedee grafice în stilul scriitorilor nu e un lucru neobișnuit. Aceasta are aspecte foarte variate și strins legate...

...reținea un procedee grafice în stilul scriitorilor nu e un lucru neobișnuit. Aceasta are aspecte foarte variate și strins legate...

Procedee grafice în umorul lui I. L. Caragiale

Academicianului TUDOR YIANU
pecul original al cuvintelor latine din limba română, se folosea litera d, cu sau fără sedilă, pentru redarea lui z...

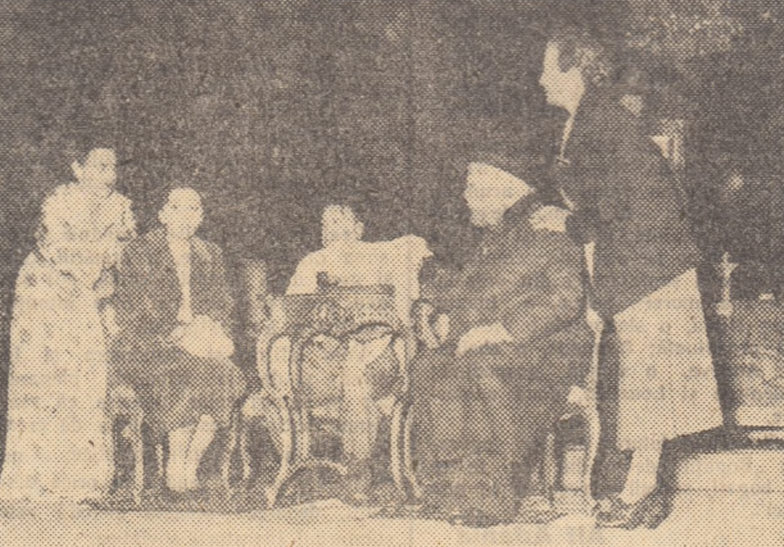
NOTE
Casa Scriitorilor...
E surprinzător că, într-un centru cultural ca Iași, mai apar în "Flacăra literară" cronici care pot furniza un copios material pentru rubricile de umor...

CRONICA DRAMATICĂ

„GENERATIA DIN PUSTIU” de Ludovic Bruckstein

„Generația din pustiu” este o istorie morală în patru acte, însușițele de incantație scriitorului pentru problematica etică. Ca și alți tineri dramaturgi, Bruckstein scrie teatru demnat tocmai de zeluș sau moralizator, părădă și nu în fașca de latură magică a literaturii destinată scenei...

...Dacă criticii să critice, n-are de ce să scrie. Când scriitorul scrie, el are de scris. Când scriitorul scrie, el are de scris. Când scriitorul scrie, el are de scris...

De la stînga la dreapta: Sevilia Pastor, artișta emerită, Lia König-Stolper, Benno Popliker, Isac Havys, artist emerit, Dina König, artișta emerită

Pitoresc din... Vaslui
E surprinzător că, într-un centru cultural ca Iași, mai apar în "Flacăra literară" cronici care pot furniza un copios material pentru rubricile de umor...

Lucrare scrisă
Costică, ziu cunoscutul scriitor I. Criticecobescu, lucrează, ajutat de tătucul său, la compunerea pentru ora sa română a doua zi. Tema se intitulă:

QUANG-PHONG

„Algeria ca triumfa” (aliș)

CONTINENTE LA MONTREUIL ERA NOROI

Parlul e un oraș zgornos. E și explicit. Masinile care circula pînă tîrziu noaptea în toate direcțiile fac o orchestră ce ține din surdă. Și dacă n-ar fi interesul claritatea, am asista la un concert urmas de trompa care ar asuzii și moșii.

CU AUTOPASUL AJUNGI MAI REPEDE

Poseorii de automobile, industriași, comercianți, reprezentanți ai păturilor mijocii sînt la ora actuală teribil de îngrijorați. Aglomerația a devenit insuportabilă. Pe marile artere, între stopuri, se dă o luptă tîrziu pentru fiecare metru de spațiu liber. Iar pe străzile laterale, înguste și întortocheate, trebuie să fii un maestru al echilibristicii ca să nu rămîi blocat cel puțin un sfert de oră. În Paris nu există garaje decât pentru un număr înțeles de automobile. De aceea zăua și mai ales noaptea, străzile Parisului devin un imens dormitor unde se odihnesc în aer liber un număr mare de mașini. (Citeodată, cum s-a întîmplat în iarna trecută, o surpriză neașteptată, un ger de -10 grade, a înțepenit într-o

noapte destule victime cu patru roți). Iar pentru un loc de parcare, se dă o adevărată bătălie care-și amintește de legea de fier a bătrînilui Darwin. Cine își placează mașina la 10 minute de casă e un om fericit și scutit să mai ia autobuzul sau metroul pentru a ajunge la domiciliu. Dacă la Paris automobilistii inhubuți, curculă, orînd-neorînd, cu o cîtează de mela, ei se răzună pe șoselele Franței tîrziu ca niște bolizi cu 100—140 km. pe oră. Rubricile de știri diverse ale ziarelor au astfel ocazia să anunțe cîteva mii de morți pe an de pe urma diferitelor accidente.

Autobuzul se găsește într-o situație paradossală: născut pentru țifă, se transformă în contrariu său. La Paris, dacă ții să ajungi la timp undeva, e mai sigur autopasul iar pînă la Lyon e de preferat metroul. Muncitorii Parisului au alte preocupări supărătoare: în imensa lor majoritate, nefiind posesori de automobile, pleacă și se întorc în orașele de centură cu metroul și cu trenurile. Dimineața și seara drumul către fabrică și înapoi acasă durează 3—4 ore.

O METROPOLĂ PARALIZATĂ

Știri zile memorabile, cînd în capitală Franței e o liniste neobișnuită. Orașul e paralizat. Ințepenite metroul și oștră autobuzelor, taximetrele stau nemiscate în stații, trenurile încetinesc în gări iar aplicațiile rețușe și se așază la zborul. La sfîrșitul lui octombrie 1957, am asistat la greva generală a muncitorilor din transporturile rutiere, feroviare și aeriene. Spectacolul a fost impresionant. Aproape 3 milioane de oameni din Franța au încrucșat brațele timp de 24 ore.

Într-o asemenea zi, străzile Parisului sînt mai populată ca oricînd. Multimi neobișnuite parcurg kilometri burlașdorii. Atunci ai ocazia să vezi circulația într-o metropolă modernă modele de mașini de prin 1920, care ar fi trebuit să răpăsoze de mult în creșutul cîmii.

M-am amîndit atunci de cozintele conducturilor pariziene: ai unui vagon de dormit din Airberg Express; Franzezii își adăpă acum bîrbașul. Vorbele erau redite tînco și fără adresă.

Străduirea străzilor pariziene nu poate să acopere niște calcule prozaze dar durează. Există salariați care dispun de 25.000 franci pe lună iar mizeria dă de gînd în medie între 3.000—5.000 franci. Pentru cea mai sărăcăcioasă locuitorie de la periferie, cu două camere, îără baie sau orun alt confort, se plătește un minimum de 10.000 franci. Prețurile la cîmiate au crescut numai în cîteva luni cu 20—30%. Un kilogram de carne de vîdă a ajuns aproape 1000 franci, ceea ce a făcut pe niște isteții redactori de rubrici gastronomice să rezonanțe pariziene... consumul de pul.

Ei au uitat că tot în Franța, un cap încercat a recomandat popularită să consume cozonac dacă ducă lipsă de pine. Iar mai tîrziu, capul a trebuit să rădă jos pe te tron.

Infalia a intrat pe usa din față și ea îngrijorează pe toți cei cu venituri modeste, indiferent de cuoarea politică. În greva transporturilor, cotețorii au stat ațduri de comunisti, iar la demonstrația uriașă a funcționarilor publici din rue de Rivoli, socializarii au mers braț la braț cu comunistii și catolicii. Pentru un plus de 7000 sau 10000 de franci pe lună și un rize semm de întrebare în dreptul viitorului.

Pe Bd. Poissonière, la numărul 6, în centrul Parisului există o clădire ocheu cu cîteva etaje. La intrare o firmă modestă, abia vizibilă: „Humanité”. Se pare că aici e ascuns un

magnet, care atrage pe reacționarii ori de cite ori sînt nemulțumiți de ceea. În timpul evenimentelor din Ungaria ca în Estul Meid, stații cu torțe aprinse au încercat să dea loc clădirii. Balcoanele au devenit redute, aparate ca în maquis de redactori și tipografi. Cînd l-am vizitat la „Letres Francaises”, la un etaj mai sus, pe Aragon, cu surîsul său ironic, cel care a scris „Les yeux d’Elsa”, mi-a arătat munșia cu care s-au a-

Note de drum din Franța (II)

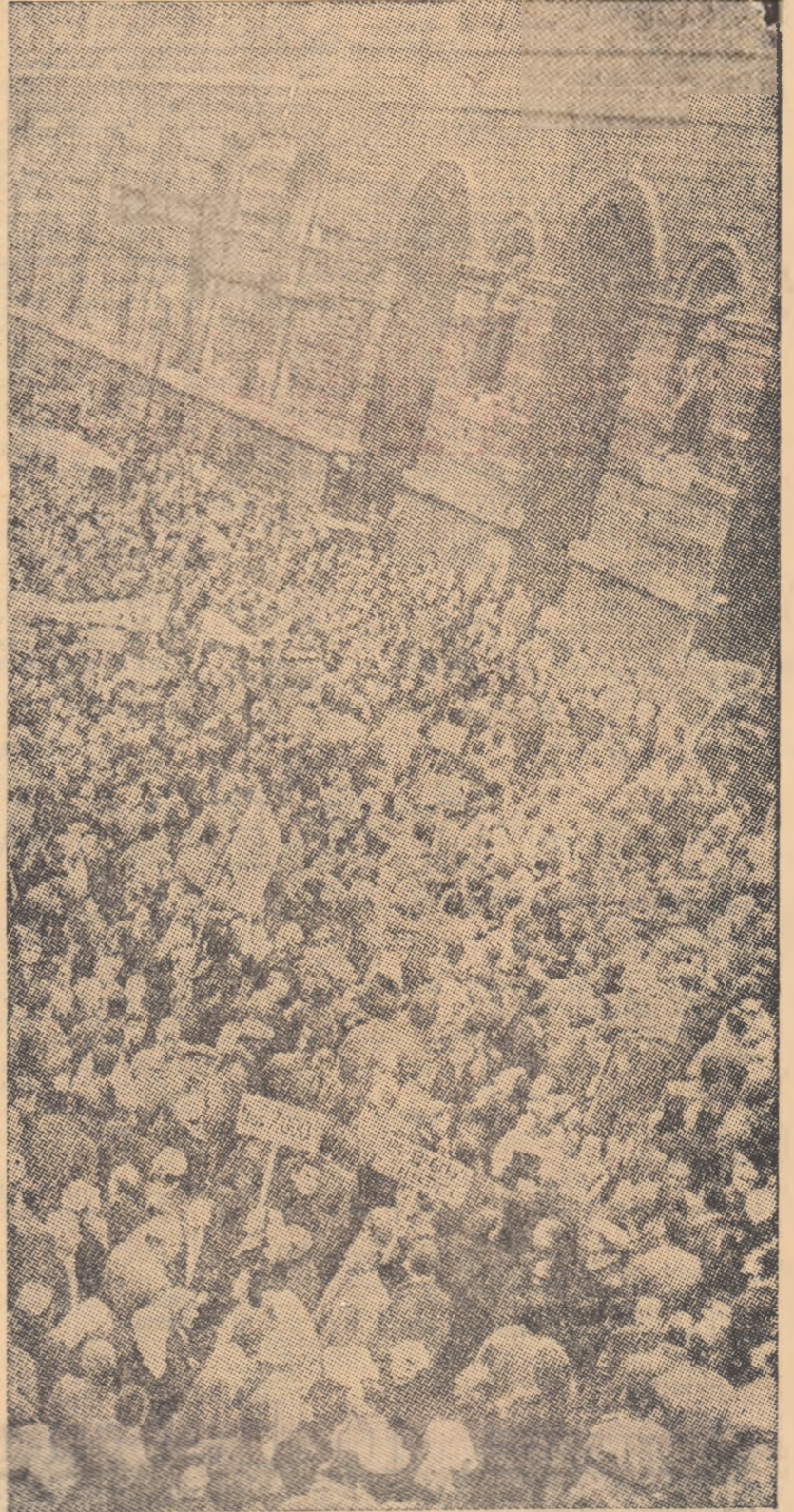
parat în noaptea de pomină: sticle de apă gazează. Sticlele se află și acum în balcon pentru orice eventualitate. Și asemenea eventualități nu sînt deloc excluse. Într-una din zilele lunii septembrie am urcat scările ziarului „Humanité”. Cu cîteva ore mai înainte a fost aruncată o bombă care a făcut fîndări usa de la intrare. Din fericie, nu era nimeni prin apropiere. Cine au fost curajoșii anonimi? Nimeni nu știe nimic, nici imperurbabilii polițistii care își au postul fix pe Bd. Poissonière. E lucru cert, „Humanité” nu se bucură de simpatii în anumite cercuri.

În fiecare an, în prima duminică a lunii septembrie, „Humanité” își sărbătorește ziua onomastică. „Fête de l’Humanité” a intrat în tradiția populară postbelică a Parisului. În fiecare an însă, sărbătoarea comunitarilor pariziene, o adevărată desfășurare a străzii, emigrează mereu cu cîteva kilometri, expulzată mai departe de trina Capitalei. În 1956 la marele par din Vincennes, în 1957, la micul parc din Montreuil, la depărtare de 20 km. de centrul Parisului. Majoritatea din consiliul municipal a greșeală o oarecare expoziție de modă sau de radior, dar simpatizează din depărtare „Fête de l’Humanité”.

DESCULTII DIN PARIS

Cu o duminică înainte, într-o zi frumoasă de toamnă, pregătirile erau în toi în parcul din Montreuil, singurul parcur terminat era expoziția trimisă de „Știința” în fașăină viderii din Republica Populară Romîna. Vizitatorii obșnuiși ai parcului se plimbau curioși în fața expoziției inaugurate oficial. Uvertura era de bun augur.

În duminică de 8 septembrie, de la orele 6 dimineața, o ploaie torențială s-a abătut asupra Parisului. Credeam că după cîteva ore norii se vor dispersa de altă stat pe cer și vor dispore. Se pare însă că răbdarea lor era mai mare decât a mea. Turna mai departe cu găleata, fără încetare. Pe străzi, deși duminică, fîpente de om. Mă gîndeam cu tristețe la corabiele înecate ale celor de la „Humanité”, care s-au pregătii pentru această duminică aproape un an de zile. N-aveam curajul să înfrînt un Montreuil deozolant, pustiu. Speram că toțuși, după amiază, soarele să crape norii. Se făcuse de acum 5, iar la orizoni nici o rază. Ploaia continua să cadă cu o ironie demnă de o cauză mai bună. Și toțuși... Nu mi-am putut învinge remuşcarea de a fi la Paris și de a nu vedea cu ochii, chiar dacă era înfrîntă pentru prima dată de natură, sărbătoarea comunitarilor. Pînă la bariera Parisului, nimic deosebit. De acolo însă un cîrd neobișnuit de ma-

O demonstrație a funcționarilor publici în fața Ministerului de Finanțe pe rue de Rivoli

șini, îndreptîndu-se într-o anumită direcție precisă. La o răspînită, o sgeată: Montreuil! După coada miliardarilor la Lido, vedeam la Paris o a doua coadă originală: șirașul interminabil al taxitorilor la „Fête de l’Humanité”.

După aproape o oră, înaintînd cu pe metrul, mașina noastră a ajuns la una din porțile de acces ale parcului. În fața noastră, un spectacol pe care n-am să-l uit niciodată: sute de mii de pariziene și pariziene, cu pantofii în mini ca niște trofee, înodînd descult într-un noroi indescriptibil, pe care-l putea rivaliza doar un tirșgur de alțădă din Moldova. Un vacarm asurzitor, distracții și surprize de tot soiul, o întrecere spirituale între standurile circumscripșibile de partid din Paris, șkecuri improvizate de amatori, risete molipsitoare, un dans ireal pe o estradă păcată cu un strat de noroi, — și nu știu de ce, de abia acum aveau chef să fredoneze melodia lui Yves Montand: l’âme flaner sur les grands

boulevards... Și deși ploaia n-a înțecat nici o clipă, pînă tîrziu noaptea, parcul din Montreuil a fost bălătort de urmasii comunitarilor.

Și în aceeași noaptea, la cîtețat capăt al orașului, în maiestuoasa grădînă a palatului din Versailles, cînd împreună cu participanții la jocurile mondiale universitare urmăream spectacolul Son et Lumière, baletul feriat al apei și luminii, cînd versurile lui Cocteau reînviau umbrele lui Moliere și Hugo și prăbușirea Bastiliei, pe corabia care se nădăuse ca o vedenie în desul pădurii, vedeam parca înaintînd fantasmatic parcul Montreuil al poporului Parisului.

A doua zi, în afară de „Le Monde” care a publicat o informație obiectivă, celelalte ziare burgeză au păstrat o tăcere respectuoasă, aproape religioasă. Numai „L’Aurore” își exprima satisfacția că la Montreuil era noroi. Și nu e adevărat că la Montreuil era noroi?

Ion Mihăileanu

EXECUȚIA

În Italia guvernării încearcă să se opună unei uriașe manifestații a antifasciștilor și luptătorilor din Resistență care ar urma să aibă loc cu prilejul aniversării a zece ani de la restaurarea Constituției. Într-o mare adunare națională care a avut loc în pămbele zile din decembrie la Roma, cei mai de seamă luptători pentru eliberare au ridicat un ferm și violent protest împotriva autorităților guvernante. Iar în ultimele zile exista în întreaga presă italiană o vie agitație care demonștră solidaritatea deplină a tuturor forțelor Resistenței, a aceluia care au redat Italiei libertatea, onoarea, independența.

Cu acest prilej Unită publică un excepțional document unor extras dintr-o carte în curs de apariție și dedicată Resistenței, scrisă de Pietro Secchia și Cino Moscatelli. Este episodul dramatic al asasinării a 43 de partizani în iunie 1944 în regiunea Val d’Osola. Il povestește singurul salvat din marel, Carlo Suzio din Padana:

„În zorii zilei de 16 iunie am încercat să apargem învecuirea. Trebuia să trecem Pian di Sole, să străbăteam drumul supravegheat de nemii ca să ajungem la frontiera elvețiană. Primiți treizeci reușeș să-și deschidă o trecere. Trec și cpt. Mario și lt. Rizzato. În schimb noi nu putem face nimic.

Au venit acum și autobuldatele. Sintem vreo 60 și mai avem, în plus, vreo 50 de prizonieri fasciști. Încercăm să ne reintoarcem la Valgrănade. Mărsăluim de două zile urmăriți îndeaproape de nemii care ne-au descoperit. Răsar zorii zilei de 18 iunie. Înaltăm pe creastă, la 2000 metri înălțime, spre picul Aurasca, care se înalță între Finnero și Ganobbio. Valuri proaste de ceață ne întîmpină. Prin ploaia deasă cad acum și fulgi de zăpadă. Iată virful. Trebuie să trecem numai o platformă stînoasă înclinată care are foarte puține prize. Se hazardează un prim grup de zece. Au ajuns la jumătatea platformei. Alții zecă îi urmează. Pe neașteptate răsar la creastă nemii care încep să secrete cu pistoalele cîchiorînii acelu de oameni. Înapoi nu mai putem să ne întoarcem. Sintem încoțitii. Ne retragem pe o terasă care surplombează o prăpăstie amfiteatrală, adăposîndu-ne în spatele blocurilor de piatră. Resistim două ore. Dar apoi vîntul mătura norii. Și nemii din spatele nostru ne pot număra. Leșim cu miilne ridicare.

La Malesco ne duc la azil. Un azil în care într-o singură zi își consumi întreaga viață. Timp de patru ore trebuie să stăm cu miilne ridicate. Cine șchitează gestul de a le cobori e ciomăgiți. Apoi unu cite unul sintem interogați: Identitate, numărul de partizani din formație, armele cu care sintem dotați etc. Iși dau seama că îl miștăm. Mie imi smulg cămașa și-mi dau treizeci de lovituri cu vina de bou. Spinarea imi este vîrgată ca și a unei zebre.

Tot așa și cu ceilalți. Fasciștii sînt invitați de nemii să asiste la acest prim spectacol. Apoi ne închid pe toți într-o cameră. Gîș sintem? Nimeni nu are voința de a face adunare. N-am mai mîncat de atîta vreme! În dimineața de 19 iunie un al doilea interogator cu același rezultat. Au avut și timp și instrumente ca să pregătească o rudimentară cameră de tortură.

Ne duc pe toți în pivniță. Este iluminată la mijloc de un felinar. Într-o parte se află o căldare cu apă înghețată și într-alta cu apă ciocotită în care ne scufundă alternativ cu capul.

Se face din nou zi. Este 20 iunie. Ne pun să semnăm o declarație scrisă în germană. Apoi, imediat, plecarea. Sintem închiși într-un camlon com-

Sînt în mijlocul rîndului. Imi revăd întreaga viață, într-o clipă ca într-un film. Mă simt înhățat de guler. M-așează în picioare. La dreapta mea unul scund din Varese și la stînga lt. Rizzato cu palaria lui de vîntor de munte trasă pe-o spînceală.

Întorc capul abia avînd vreme să văd făclărele lui leșind din țevi și în același timp simt o lovitură seacă în sîra spinării, puternică ca o lovitură de baston. Mă prăbușesc primul. Am două împușcături în brațul stîng și una în omoplatul drept. Gioanțele au traversat și la tîmpia am fost lovit prin rîcoșe. Rizzato a căzut deasupra mea încrucșîndu-se cu cel din Varese. Simt că sint încă viu. Singlei lui Rizzato imi curge în mici prișoare calde pe fața pe jumătate descoperită. Mi-a rămas un ochi deschis pe care nu îndrăznesc să-l închid. Nemii sînt aici, la cîteva metri. Aud alte împușcături, ultimele salutări către Italia și libertate ale tovarășilor mei împușcați. Naziișii rîd.

Plutoanele se rețac. Dar un pistol se desprinde din rînd, ține un neamț în mînă. S-a gîndit să mă tragă fiecîruia mort cite un glonț, pentru mai mare siguranță. Rămîn nemiscat.

Trage în cel din Varese. Imi rețîn respirația, acum e rîndul meu. Simt o arsură îngrozitoare la cap. Un noroaz de țărînă imi cade pe față. Gîntețele mi-a aișis numai pielea capului și s-a înțînț în pămînt.

Nemii lor urmează acum fasciștii care vin să facă de gardă, iar eu rămîn mereu nemiscat. Un fascist îmi exclamă: „Multe mai avem de învățat de la germanii!”

Trage și el salvă în noi. Mai aud încă horcături, zgornatul singelui care bolborosește, care țîșnește ca din izvor. Apoi vin și civili. Unul dintre noi geme. Un fascist îl desăcă pușca în cap. O femeie mă privește: „Asta mai e viu”, exclamă. Aud o voce de bărbat pe care nu-l văd: „Dacă ești viu, sint nemiscat. Îți vom spune noi cînd poși să te misti!”

Se lasă întinerieul. Cred că am rămas mai multe ore în această poziție. „Hai, acum poși să încerci”. Trei sau patru oameni m-acopere de niviriile fasciștilor. Încerc să mă ridic, dar nu izbutesc. M-așutit un om. Își privește miilne mîjite de sînge și se îndepărtează, poate cuprîns de panică. Simt că salvărea depinde numai de hotărîrea mea. Reușeș să mă ridic și să mă fuziez între trestii.

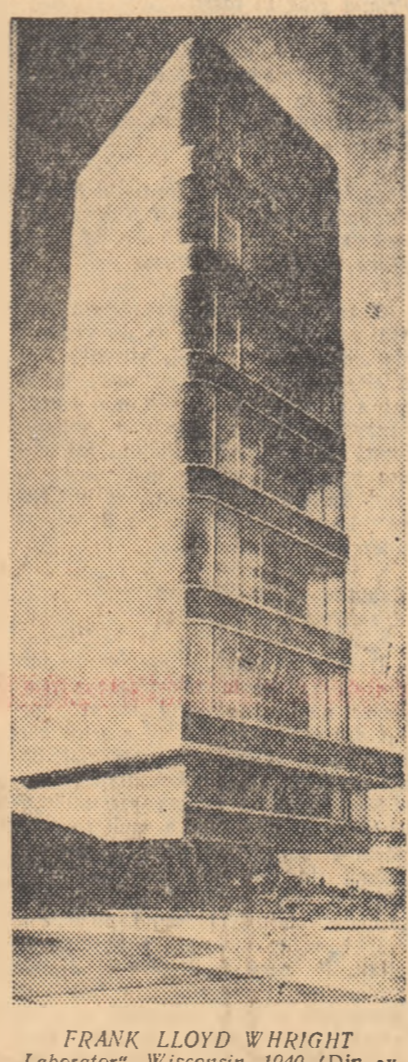
Cad, mă ridic, cad din nou. Beau apă cu noroi dintr-o băltoacă — mă simt mai tare. Cineva mă cheamă cu pss, pss... Dar nu răspund. Traversez orumul și urc coasta care duce la Santino. E întineric complet.

Văd o colibă o lumină o ușă. Mă prăbușesc. Imi revin în simțiri după cîteva ore și mă văd bandajați. Deasupra mea un bătrîn ingrijoriat: Carlo Bariatti. M-a dezinfectat cu urină. Dar nemii cercetează încă peste tot și nu poate să mă fînă. Mă duce la un castan secular scobit de fulger. Mi-e rău și mă reintorc la colibă. Bariatti mă transportă în graj și-mi dă să mănînc. Dar de dimineață mă duce din nou în scorbura castanului și mă acoperă cu frunze uscate.

După cîteva ore sosește Bottini de la C.L.N. și cu ajutorul altora mă transportă în locuința sa din Rovegio. După două luni mă întîlneam la Giogona cu căpitanul Manghine”.

Înamicul își făcea iluzii de-a fi distrus cu această „acțiune” și pentru totdeauna mișcarea partizană din Valdosola. În primele zile ale lui iulie supraviețuitorii instituiau cea de-a 85-a brigadă garibaldiiană „Valgero Martire”, care începea imediat atacurile împotriva inamicului. Cînciprezeze fasciști din batalioanele „M”, captuși pe un tren blindat la Cuzzago erau execuțatii pe Pro-man. Două luni după aceea întreaga vale Ossola era eliberată de către partizani.

Traducere de Alexandru Zalaci

FRANK LLOYD WRIGHT „Laborator”, Wisconsin, 1940 (Din expoziția „Arhitectura contemporană în S.U.A.”)

Planuri literare pentru anul 1958 în U. R. S. S.

POEZIA

Margarita Allgher continuează lucrul la „Poemul mauriștii” închinat ge. Poesiei sale, va traduce un volum de poezii lirice din opera poetă bulgare Elisaveta Bagreana. Grigoi Abazide, traducătorul georgian al poeziorilor lui Eminescu, va traduce un volum de poezii lirice și va lucra la traducerea versurilor lui Mickiewicz și Petofi. De asemenea, va traduce și nouă volume de poezii lirice din Eminecu, revizuită și sporită. Israel Abazide scrie versuri închinăte pății și prezentei într-o popoare. Agnia Barto pregătește un volum de versuri inspirate de așugeliile corespondențierilor săi: cartea se va intitula „După sfatul cîntătorilor”. Alexandr Bezimanski scrie povestirea în versuri „Comsolomștii”. Giorgi Leonide încează la o poemă lirică „Grădina mea” cu caracter autobiografic. S. Marzak încheie o povestire în versuri, pentru copii, și pregătește o nouă colecție de satire și epigrame. Va continua de asemenea, să traducă opera poetică a lui Robert Burns și a lui William Blake. „Miserăa Novecentului” o poemă la care încează Iosif Novovvici. Lev Oganin va scoate un volum nou de versuri „Meditații” și va traduce Alexandr Prokoviev așugeliile sale dintr-un volum de poezii satirice și la o piesă pentru copii. Romanțierul Fedor Pantov scrie la o nouă colecție de documentare prin și-versiile. Nikolai Tihonov va lucra la cîteva eclogi noi, printre care unul despre China. Sergieii „Căntecul și încheia bătaia „Descoperitorii” și apoi restă din teoria Rusiei. Se mai gîndește să scrie parodii și epigrame.

PROZA

Pe lângă o serie de schițe, S. Babacvici încează să scrie un roman, „Clobani”. Poeta Vera Tiber va lucra la un jurnal de călătorie prin cele cînd orașe — Roma, Veneția, Florența, Veneta și Bologna — pe care le-a vizitat de curînd. Anna Karavova pregătește două cicluri de nuvele. „Despre oameni înțînții în cale” și „Povestiri despre arbore”. Lev Kasili va publica acum acesta un volum memoriatist.

CRITICA

Poetul și criticul Kornel Ciukovski, reputat traducător al lui Walt Whitman, pregătește o colecție de articole cu titlul „Oameni și cărți” cuprinzînd amintiri despre Repln, Gorki, Malakovski, Tineavov ș.a. Lucrăază și la un studiu intitulat „Cheov și mîiestria sa”. B. Mihail anunță aparea apropiată a vo-